

Natten som aldrig blir mörk

Berättelse

I Sverige är dagarna olika långa på sommaren och vintern. Men längst i norr händer något extra. På sommaren går solen inte ner. Den lyser hela natten. Klockan är tolv på natten, men det är fortfarande ljust ute. Det kallas midnattssol.

På vintern är det tvärtom. Då går solen inte upp. Solen syns inte över horisonten på flera veckor. Det kallas mörkertid. Men det är inte alldeles svart mitt på dagen. Det är som en lång skymning i några timmar. Sedan blir det mörkt igen.

I staden Kiruna lyser midnattssolen i ungefär sju veckor. Det är från slutet av maj till mitten av juli. På vintern har Kiruna mörkertid i ungefär fyra veckor. Det är runt jul och nyår.

Det här gäller bara norra Sverige. I söder, till exempel i Skåne, går solen upp och ner varje dag, året om. På sommaren är kvällarna ljusa länge även där. Men solen går ändå ner på natten.

Ju längre norrut man kommer, desto längre blir tiden med midnattssol och mörkertid.

Många tycker att midnattssolen är fin. Då kan man vara ute sent på kvällen i ljuset. Mörkertiden är mörk och lång. Då tänder många ljus och lampor inomhus.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
midnattssol	solen som lyser hela natten på sommaren i norr
mörkertid	tiden på vintern då solen inte syns i norr
horisont	linjen långt borta där himlen möter marken
skymning	tiden då det är halvmörkt, mellan dag och natt
längst i norr	i den nordligaste delen av landet
året om	under hela året
tvärtom	precis det motsatta
tända	göra så att ett ljus eller en lampa börjar lysa
desto längre	ju mer av något, desto mer blir det

Läsförståelsefrågor

---

1. Vad betyder midnattssol?
  1. Att man bara ser solen en kort stund vid midnatt.
  2. Att solen syns dygnet runt på sommaren längst i norr, också på natten.
  3. Att solen lyser starkare än vanligt på dagen.
2. Hur är det i norra Sverige på vintern?
  1. Då lyser solen hela natten.
  2. Solen stannar under horisonten i flera veckor, men mitt på dagen ljusnar det till en kort, halvmörk stund.
  3. Då är det alldeles svart dygnet runt i flera veckor.
3. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
  1. Midnattssolen i Kiruna varar ungefär sju veckor.
  2. Hela Sverige har midnattssol på sommaren.
  3. I Kiruna är det varmast i juli.
4. Varför tänder många ljus och lampor inomhus under mörkertiden? Svara med egna ord.
5. Tror du att det kan vara svårt att sova när solen lyser hela natten? Varför, eller varför inte?

Facit

1. 1. Att solen syns dygnet runt på sommaren längst i norr, också på natten.
2. 1. Solen stannar under horisonten i flera veckor, men mitt på dagen ljusnar det till en kort, halvmörk stund.
3. 1. ja b) nej (det gäller bara norra Sverige) c) det står inte i texten (texten säger inget om temperaturen)
4. Exempel på svar: För att det är mörkt ute nästan hela dygnet, och ljus och lampor gör det ljusare och mysigare inne.
5. Exempel på svar: Ja, det kan vara svårt, för kroppen är van vid att det är mörkt på natten. Då kan man behöva mörka gardiner. (Godkänn varje svar som motiveras.)

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Konkret och fascinerande naturtext som brukar engagera. Tema: norra Sverige, ljus och mörker, årstider. Var noga med att eleverna förstår att fenomenet gäller längst i norr, inte hela landet. Fråga 5 kräver en första enkel slutsats. Låt gärna eleverna jämföra med hur långa dagar och nätter är där de kommer ifrån.

Diskussionsfrågor

- Hur långa är dagarna på sommaren och vintern där du kommer ifrån? Märks det stor skillnad?
- Skulle du vilja uppleva en natt med midnattssol? Vad tror du att du skulle göra då?
- Vad gör du för att må bra när det är mörkt och kallt ute länge?
- **Skriv (4 meningar):** Berätta om hur det känns för dig när det är mörkt på morgonen eller kvällen. Vad gör du då?

Källor och faktagranskning

- SMHI – Midnattssol och polarnatt: <https://www.smhi.se/kunskapsbanken/meteorologi/solens-upp-och-nedgang/midnattssol-och-polarnatt>
- SMHI – Sommarsolstånd och vintersolstånd: <https://www.smhi.se/kunskapsbanken/meteorologi/solens-upp-och-nedgang/sommarsolstand-och-vintersolstand>
- Nationalencyklopedin (NE), uppslagsord: midnattssol – <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/midnattssol>
- Kiruna Lappland – Midnight sun / Polar night: <https://kirunalappland.se/en/midnight-sun/> och <https://kirunalappland.se/en/polar-night/>

Faktagranskad mot SMHI, Nationalencyklopedin och Kiruna Lappland i juni 2026. Nyckelfakta: Norr om norra polcirkeln, ungefär 66,5 grader nord, går solen inte ner alls under en period på sommaren (midnattssol) och inte upp alls under en period på vintern (polarnatt, vardagligt även "mörkertid"). Orsaken är att jordaxeln lutar (cirka 23,4 grader) i förhållande till solen. Exakt vid polcirkeln inträffar fenomenen bara ett dygn per år (vid sommar- respektive vintersolståndet); ju längre norrut man kommer, desto längre blir perioderna. För Kiruna anger SMHI midnattssol cirka 29 maj–14 juli (47 dygn i sträck, alltså ungefär sju veckor) och polarnatt cirka 27 dygn (ungefär fyra veckor) kring årsskiftet. Under polarnatten är det inte kolsvart mitt på dagen: kring vintersolståndet blir det en timslång blå skymning innan mörkret återvänder. VIKTIGT: Detta gäller bara den nordligaste delen av Sverige, inte hela landet – i Skåne, Göteborg och Stockholm går solen upp och ner varje dygn året om. OSÄKERHET/VARIATION: Exakta start- och slutdatum varierar något mellan år och ort och med horisontens höjd (berg, träd); texterna använder därför "ungefär". Jordaxelns lutning anges i texterna avrundat till "ungefär 23 grader". RÄCKVIDD I SVERIGE: Vid Sveriges nordligaste punkt (Trekisröset, ca 69 grader nord) varar polarnatten/mörkertiden bara omkring sex veckor (ungefär 1 dec–11 jan enligt SMHI/astronomiska tabeller), inte flera månader. Flera månaders sammanhängande mörker förekommer först betydligt längre norrut, nära nordpolen (t.ex. Svalbard och ännu nordligare), utanför Sverige. Texterna skriver därför att mörkertiden längst i norr i Sverige kan vara "flera veckor" och att flera månaders mörker gäller först ännu längre norrut, för att eleven inte ska tro att norra Sverige har flera månaders mörker.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.